Решение № 50 от 23.02.2026 г. по н.о.х.д. №10/2026 г. на Окръжен съд-Плевен

чл.159а, ал. 1 от НК
чл. 159б, ал.1 НК

Понятието „набиране“, което е най-честата форма на изпълнителното деяние по чл. 159а, ал. 1 и по чл. 159б, ал. 1 НК, се изяснява от граматическото и логическо тълкуване на чл. 159а – чл. 159г НК. Граматическото тълкуване на думата „набирам“ води до извода, че деянието в тази му форма представлява убеждаване на някого да се присъедини към начинание. Престъпното набиране на жертвата на трафик на хора се изразява в активно поведение на дееца, изразено в психическо въздействие върху волята на едно или на няколко лица и насочено към тяхното мотивиране да участват за постигането на една или няколко от целите на престъплението.

За съставомерността по основния състав на чл. 159а, ал. 1 НК е достатъчно да се установи, че деецът е вербувал, уговорил, или склонил жертвата да го следва, за постигане на някоя от съставмерните цели.

„Транспортиране“ означава превозване или преместване на стоки и хора, пренасянето им от едно място на друго с помощта на превозно средство. За да отговаря за транспортиране по чл. 159а, ал. 1 НК, не е задължително деецът да извърши сам превозването на жертвата. Достатъчно е да обезпечи транспортирането чрез закупуването на билет, предоставяне на превозно средство с водач, изпращане до аерогара, снабдяване с документи за пътуване или чрез други подобни действия.

Производство по чл. 313 и следващите от НПК.

Образувано е по жалба от адвокат Б. П., служебен защитник на подсъдимия П. Л. М., подадена срещу присъда № 13 от 13.06.2024 г., постановена по н.о.х.д. № 361/2023 г. по описа на Районен съд-Червен бряг.

С обжалваната присъда Районният съд-Червен бряг е признал подсъдимия П. Л. М. за виновен в това, че на неустановен ден през периода от месец август 2019 г. до 11.09.2019 г. в гр. А., област Т. и в гр. Л., област Л., като извършител набирал отделно лице – М.Д.И.а от с. О., област Т., като на 11.09.2019 г. я транспортирал с микробус „…..“ с рег. № *** управляван от В.В.Д., до гр. М., Р.Ф. с цел да я използва за просия, независимо от съгласието й, което продължило до 28.11.2019 г., поради което и на основание чл. 159а, ал. 1 и чл. 54 НК го е осъдил на три години лишаване от свобода, условно, с петгодишен изпитателен срок и на глоба в размер на 12 000 лева.

Във въззивната жалба се съдържат оплаквания за неправилност и незаконосъобразност на постановената присъда и се прави искане за нейната отмяна и за постановяване на нова, оправдателна присъда.

Въззивната жалба се поддържа в съдебно заседание от служебния защитник на въззивния жалбоподател П. Л. М., адвокат Б. П..

Прокурорът изразява становище, че жалбата е неоснователна.

Плевенският окръжен съд, като взе предвид оплакванията, съдържащи се в жалбата, становищата на страните и като провери изцяло правилността на постановената присъда, намира за установено следното:

Въззивната жалба е подадена от легитимна страна, срещу подлежащ на обжалване съдебен акт и в срока по чл. 319, ал. 1 НПК, поради което е процесуално допустима и следва да бъде разгледана.

Разгледана по същество жалбата е основателна, но не по посочените в нея съображения. При разглеждане на делото и при постановяване на присъдата основният съд е допуснал отстраними съществени нарушения на процесуалните правила, довели до ограничаване на процесуалните права на подсъдимия. Поради това обжалваната присъда следва да бъде изцяло отменена, а делото да се върне за ново разглеждане на първоинстанционния съд.

Прочитът на мотивите към присъдата – в частта за приетата фактическа обстановка, сочи, че те представляват буквален препис на фактическата обстановка, възприета от прокурора в обстоятелствената част на обвинителния акт. На практика съставът на съда, чийто акт се атакува с въззивната жалба, няма собствена изложена мотивировка по фактите, доказателствата и правото, а механично е възпроизвел чужди мотиви. Личните аргументи на съда са необходими, не само защото законът е ясен в тази насока, а и защото отразяват уважението на решаващия орган както към страните по делото и към въззивната инстанция, така и към правосъдието като цяло. Ето защо по конкретното дело мотивите не отговарят на стандарта, установен с разпоредбата на член 305, ал. 3 НПК. Преписът на чужди мотиви е грубо нарушаване на процесуалните правила и налага извод, че обжалваната присъда на практика е без мотиви. В този смисъл е и непротиворечивата практика на ВКС на РБ по наказателни дела, например решение № 138 от 06.04.2010 г. по н. д. № 756/2009 г., Първо н.о. Правната доктрина и съдебната практика са категорични, че неизлагането на мотиви /към каквото се приравняват тези по настоящото дело/ е съществено нарушение на процесуалните правила и представлява абсолютно основание за отмяна на присъдата.

Изготвеният от прокурора обвинителен акт не отговаря на изискванията към съдържанието му, установени с разпоредбата на чл. 246, ал. 2 НПК, но това е останало встрани от вниманието на първостепенния съд.

Съобразно непротиворечивата практика на ВКС на РБ и на териториалните съдилища обвинението трябва да бъде ясно и точно формулирано, за да може обвиняемият да го узнае в неговата цялост и да организира защитата си. Чрез обвинителния акт прокурорът развива обвинителната теза пред решаващия съдебен орган. Главното предназначение на обвинителния акт е да формулира обвинението по такъв начин, че да определи предмета на доказване от гледна точка на извършеното престъпление и участието на обвиняемия в него и по този начин да се поставят основните рамки на процеса на доказване и осъществяване на правото на защита. **В обстоятелствената част на обвинителния акт прокурорът задължително трябва да посочи фактите, които обуславят съставомерността на деянието и участието на обвиняемия в осъществяването му. Липсата на посочване на всички факти от тази категория съставлява съществено нарушение на процесуалните правила, защото при всяко положение води до ограничаване на правата на бъдещите страни в съдебното производство.** В този смисъл е Тълкувателно решение №2 от 07.10.2002 г. по н. д. № 2/2002 г. на ОСНК, което има обвързваща сила за съдилищата.

Съобразно § 1 от Допълнителната разпоредба на Закона за борба с трафика на хора, „трафик на хора“ по смисъла на този закон е набирането, транспортирането, прехвърлянето, укриването или приемането на хора, независимо от изразената от тях воля, чрез използването на: принуда, отвличане, противозаконно лишаване от свобода, измама, злоупотреба с власт, злоупотреба с положение на зависимост или чрез даване, получаване или обещание на облаги, за да се получи съгласието на лице, упражняващо контрол върху друго лице, когато се извършва с цел експлоатация.

„Експлоатация“ е противозаконно използване на хора за разврат, за отнемане на телесни органи, за осъществяване на принудителен труд, за поставяне в робство или в положение сходно на робство.

За разлика от цитираната разпоредба, в диспозитива на основния състав на престъплението „трафик на хора“ по чл. 159а, ал. 1 НК, не са включени отразените в дефиницията средства за извършване на деянието. От това следва, че по българското наказателно право деянието е съставомерно винаги, когато са извършени посочените в наказателната норма форми на изпълнителното деяние с указаната престъпна цел.

Основополагащо значение при прилагането на разпоредбата на чл. 159а, ал. 1 НК има Тълкувателно решение № 2 от 16.07.2009 г. по т. д. № 2/2009 г., ОСНК. В него е изтъкнато, че понятието „набиране“, което е най-честата форма на изпълнителното деяние по чл. 159а, ал. 1 и по чл. 159б, ал. 1 НК, се изяснява от граматическото и логическо тълкуване на съдържанието му в чл. 159а – чл. 159г НК. Граматическото тълкуване на думата „набирам“ води до извода, че деянието в тази му форма представлява и убеждаване на някого да се присъедини към начинание. Това съдържание на престъпното набиране на жертвата на трафик на хора се изразява в активно поведение на дееца, чрез психическо въздействие върху волята на едно или на няколко лица, насочено към тяхното мотивиране да участват за постигането на една или няколко от целите на престъплението.

При другите форми на изпълнителното деяние трафикът на хора е комплекс от действия, насочени към подготовката за експлоатация на жертвата съгласно целите по чл. 159а, ал. 1 и ал. 3 НК.

За съставомерността по основния състав на чл. 159а, ал. 1 НК е достатъчно да се установи, че деецът е вербувал, уговорил, или склонил жертвата да го следва, за постигане на някоя от съставмерните цели.

В разглеждания случай в обстоятелствената част на обвинителния акт прокурорът изобщо не е посочил с какви фактически действия обвиняемият П. Л. М. е вербувал, уговорил или склонил М.Д.И.а да го следва в Р.Ф. с цел да бъде използвана за просия **в периода от неустановен ден през месец август 2019 г. до 11.09.2019 г., когато я транспортирал до гр. М. в Р.Ф..** Действията на П. М. в Р.Ф., описани в обвинителния акт, са извършени след 11.09.2019 г. и поради това не се отнасят до изпълнителното деяние "набиране".

„Транспортиране“ – съобразно цитираното тълкувателно решение, означава превозване или преместване на стоки и хора, пренасянето им от едно място на друго с помощта на превозно средство. За да отговаря за транспортиране по чл. 159а, ал. 1 НК, не е задължително деецът да извърши сам превозването на жертвата. **Достатъчно е да обезпечи транспортирането, чрез закупуването на билет, предоставяне на превозно средство с водач, изпращане до аерогара, снабдяване с документи за пътуване или чрез други подобни действия.**

По конкретно дело в обстоятелствената част на обвинителния акт прокурорът изобщо не е посочил чрез какви действия обвиняемият е осъществил и тази форма на изпълнителното деяние. Задоволил се е да изтъкне, че „на 11.09.2019 г. с микробус

„….“ с рег. № *** управляван от В.И.Д., обвиняемият М. и свид. И. напуснали Република България“. Обикновеното пътуване с пътно превозно средство на обвиняемия и на жертвата съвсем не означава, че е налице и формата на изпълнителното деяние „транспортиране“, тъй като – както бе посочено по-горе в мотивите, е необходимо да се посочат фактическите действия на дееца за осъществяване на тази форма на деянието.

Пропуските в обстоятелствената част на обвинителния акт водят до единствено възможния правен извод, че обвинението срещу П. Л. М. не е ясно и точно формулирано, което има за своя логична последица невъзможността на М. да разбере за какво престъпление е привлечен в това качество, което пък представлява допуснато на досъдебното производство съществено и отстранимо нарушение на процесуалните правила по смисъла на чл. 249, ал. 4, т. 1 НПК. **Това обстоятелство следва да се има предвид при новото разглеждане на делото от първоинстанционния съд.**

При този изход на делото оплакванията, съдържащи се във въззивната жалба, не следва да се коментират. Те следва да се вземат под внимание при новото разглеждане на делото, ако са основателни.

По изложените съображения и на основание чл. 334, т. 1, във връзка с чл. 335, ал. 2 от НПК, Плевенският окръжен съд

РЕШИ:

ОТМЕНЯ изцяло присъда № 13 от 13.06.2024 г., постановена по нохд № 361/2023 г. по описа на Районен съд-Червен бряг и ВРЪЩА делото за ново разглеждане на първоинстанционния съд.

Решението не подлежи на касационна жалба и протест.